

Statve ropočejo žkalške
 In čolnek leti,
 Ali ovit krog vretenca je glad
 In glad se vtke
 V bliščečo tkanino. —
 A v dvorani,
 Kjer luč se čarobna razliva
 In svilna oprava hruši in šumi,
 Ples se glasi
 In mladi obrazi žare
 Veselja in rádosti.
 Družba razvnetá
 Poseda k bogati tam mizi
 S šalo in smehom.
 In vince blišči se in kupe zvenc.
 Tamkaj na drago tkanino mi pade pogled,
 In grozno iz iste nasproti
 Glada pošast mi reži
 Semkaj čez mizo.

Vidiš poslopje tan z mnogimi okni?
 Dimniki dvigajo liki se stolpi
 V jasno pomladnje obzorje.
 Spodaj,
 V prostoru soparnem,
 Kjer dihanje para je čuti,
 Kotel tako govori:
 Človek si ti!
 Človek si ti!
 Ne pusti se streti!
 Ne pusti se zmlati!
 Vendar gori
 V šiini dvorani,
 Kjer vretenca vrše,
 In kolesa šume,
 Deca stoje
 In vozal za vozlom
 Z drobnimi prstki
 Brez miru
 Pletó in pletó,
 In vendar so bitja človeška,
 In šibka so deca.

Ali v bližini, trese se zemlja
 Od vdara kládiva
 Od teže železne
 In sika, motá se in tolče
 Kot tisoč čarovnih duhov.
 Včer je, žvižg zadoni,
 Jasno brneč
 In venkaj prihajajo, drzne postave.
 Smelo jim bliska okó
 In žilava desna
 Vdarila rada enkrat bi po drugem
 Kot po nedolžnem železu.
 Duha mogočnega dih zavel je po svetu,

Nikdar poprej še ni čutil ga svet.
 Razburil iz dna je valove.

Naklu dejal je nekdo,
 Da je iz iste kovine
 Kakor kládivo,
 In glej, ono neče zdaj naklo več biti.
 In strah je prešínil taiste, ki kládvo vihteli
 Mirno dozdam so;
 Vendar napočil še onim, ki vdarec so težke trpeli,
 Boljši napočil ni čas.

Kakor zdravnik trka na truplo bolnika,
 Pazno poslušajoč in končno izjavi:
 Tukaj bolehaš
 In tukaj si težko bolan,
 Izlečiti pa te ne morem
 In nimam zdravila za te,
 Tako sprejeli so oni spoznanje,
 Kje njih boizezen tiči,
 A ni še zdravnika, ki bi jim pomagal,
 In neizrečljiva je njihna bolezen.

Glejte, kakó se jim čudno godi.
 Oni nasajajo polje in vrt,
 Sejejo setev jaro in zgodnjo,
 Žanjejo žita, zlato klasovje,
 Vživati vendar ne smejo sadu.
 Zidajo hiše,
 A nimajo lastnega krova.
 Delajo vse,
 Vstvarjajo vse,
 In nimajo vendar ničesar.
 Krivica se tukaj godi, kdo more tajiti?
 Krvava krivica se tukaj godi,
 Kdo naj se za njo pokori?

LOJZEK. ADELA.

— Pravim ti, da te ubijem kakor mačko, ako mi še jedenkrat govoriš s tístim capinom capinskim. Sinoči sem te dobro zmlatila, a drugič te kar ubijem, da veš.

Tako je pritajeno kričala vdova Mla-karica nad svojo hčerjo Lojzo. Bila je še precej rana jutranja ura, in dekle se je napravljalo v tovarno. Oba brata sta bila že preje odšla na delo.

Lojza se je delala, kakor da ne sliši matere, ali pa kakor da bi njene besede ne veljale njej. Brezbrižno si je v malo

torbico spravljalala kosce kruha in steklenico rujavkaste kave — svoje kosilo — ter neko ročno delo. To obnašanje pa je njeno mater — majhno togotno ženico — še bolj razkačilo. Stopila je bliže k njej ter sikala :

— Le ne stresaj mi svoje trme, da te ne primem za kite, ti vlačuga vlačugasta... In če mi še enkrat pride blizu tisti črni Brnač, ne vem, kaj napravim s tabo. Zapomni si, da raje vidim, da pogineš na mestu, kakor pa da bi se vlačugarila s tistim ciganom.

Lojza je v tem spravila svoje stvari v red ter stopila k vratom. Ondi se je obrnila nazaj in rekla trmasto :

— Matija ni noben cigan, da veste!

Na to je hitro smuknila skozi vrata ter zbežala. A tudi mati je bila urna; dohitela je hčer baš na hišnem pragu ter jo z vso močjo bunknila po hrbtu. A Lojza se je kljubovalno zasmejala in stekla po cesti. Mati pa je še vpila za njo :

— Vlačuga! Le zapomni si, kar sem ti rekla!

A Lojza ni marala ni za tepež, ni za materine opomine in grožnje... Niti na misel ji ni prišlo, da bi se opoldne ne sešla s svojim Matijem v drevoredu. Nasprotno; sedaj je še le premagala strah, ki jo je mučil preje, ko še mati ne vedela za njeno »znanje.« Ker je bil Matija tisto popoldne službe prost, je sklenila, da si tudi ona vzame dopust za popoldne. Saj itak nikdar nima prilike biti dalje časa v njegovih družbi, kjer jej je tako lepo in prijetno. Moj je in moj je — si je govorila — in če se svet pogrezne, ga ne pustim.

Popoldne pa je šla z Matijem...

— — — — —
Mlakarica je še mnogokrat pretepala in psovala svojo hčer, parkrat celo na cesti sredi ljudi, a vse ni nič pomagalo. Vedno in vedno je zopet doznala, da se njena Lojza shaja z Brnačevim, kadar in kjer le more.

— Je pač ravno tako trmasta, kakor sem bila jaz —, pomislila je večkrat Mlakarica, — ali njej ima trmo kdo izbijati! Ji že pokažem!

Ali, pokazala jej je hči...

Črez kakih pet mesecev je namreč Mlakarica opazila nekega jutra, da je hči noseča. Kakor bi jo gad pičil, je obstala. Potem pa se je divje vrgla nad hčer ter jo grozno obdelavala s pestmi in črevlji...

Lojza si je z rokami ščitila telo in prosila mater :

— Oh, ne bijte me sedaj, sedaj ne! Mati usmilite se me, mati moja!...

O trmi skoro ni bilo več sledu, a tudi ne o kesu. Čutila se je samo mater.

Mlakarica pa je kakor furijska udrihala dalje, dokler ni omagala. Potem pa je začela sikati strašne kletve nad hčer in njeno dete... To je Lojzo bolj bolelo, kakor vsi udarci. Padla je materi k nogam ter jo za božjo voljo prosila, naj neha...

A Mlakarica od tistega dne skoro ni prenehala prcklinjati svoje hčeri in njenega sadu... Pomagala sta ji tudi sinova. Končno se je zgražala že vsa okolica nad toliko trdosrčnostjo, in ženske so pravile Mlekarici, da se bo še kesala teh kletev.

Počasi se je približal zadnji mesec, in ljudje so imeli dovolj vzroka čuditi se Mlakarici. Kakor je bila poprej divja s hčerjo, tako je bila sedaj dobra z njo. Stregla jej je, kolikor je le mogla, ter čistila in snažila malo stanovanje... Bogve, kaj jo je tako preobrnilo! Pa tudi brata sta dobila neki strah ali spoštovanje pred sestro. V njeni navzočnosti sta govorila pridušeno ali pa sta molčala. Bilo je, kakor da se Mlakarjevi pripravljajo na dohod častitega in milega gosta...

Tako je prišla osodna ura, in Lojza je povila po triurnih mukah čvrstega dečka. Brata — še mlada fanta — sta bila neizrečeno zadovoljna, da je bil baš deček. Ko so jima ga pokazali, nista mogla s prva spraviti nobene besede iz grla. Potem

pa sta ga jela poljubovati in se mu la-
skati, kakor sta najlepše znala. Mlakarica
pa ju je odganjala, češ:

— Pojta, pojta, nerodneža, saj ga še
zadušita!

In vzela je dečka sama v naročje ter
se mu srečno smehljala...

Od tega dne je vladala pri Mlakarje-
vih sama ljuba radost. Vdova je le nerada
odhajala po opravkih od doma, a brata
sta zvečer kar pridirjala od dela domov.
In potem so se vsi skupaj vrteli krog malega
paglavca ter se kar trgali zanj. Vsak dan
se jim je zdel mnogo večji in pametnejši,
in bilo jim je tako lepo v njegovi bližini.

Lojza se je kmalu čisto opomogla in
postala je vesela. Žalostilo jo je le to, da ni
smela Matiji pokazati deteta — mati ga
namreč še vedno ni hotela videti —, a
upala je, da se mati s časom gotovo omehča
ter dovoli, da se poročita. Zato je ni ho-
tela jeziti in se ni več shajala z njim. A
mati in brata so bili kakor ljubosumni za
dete ter so ga hoteli čim dlje ohraniti za-se.

Tako so potekli štirje meseci, ko se
pri malem Lojzku nekega dne pojavi epi-
demična otroška bolezen. In preden so se
Mlakarjevi zavedli nevarnosti, je bil Lojzek
— mrtev.

Mlakarjevi so bili s prva kakor omam-
ljeni po hudem udarcu. Potem pa so žalo-
vali, kakor da so izgubili vse, kar jih je
vezalo na življenje. Plakali so ob malem
mrličku neutešno ter klicali:

— Lojzek, Lojzek, naš ljubi mali Loj-
zek! Ali nas nič več ne slišiš in nič več
ne maraš, ti ljubi naš Lojzek!

Lojzek pa ni odprl oči in ni se ganil.
Njegov mali, ledeno-mrzli obrazček je vedno
z nova pretresal dušo Mlakarici. Jokala je
krvave solze kesa, in kakor ostri noži, ki
so ji prebadali srce, prihajale so ji v spo-
min vse one strašne kletve, ki jih je v
togoti izrekala nad detetom svoje hčere,
ko je bilo še v materinem telesu... Bila

je vsa iz sebe in ohropela je od joka in
tarnanja.

Lojzek je imel lep pogreb in ličen
lesen križ kaže, kje spava... Njegov grob
je vedno lepo urejen in na njem cvetó
bele lilije...

Taki smo ljudje.

V POMLADNJO NOČ.*)

KONSTANTIN M. FOFANOV. PREVEL IVAN
PRIJATELJ.

V pomladujo noč kraljevič mlad se je šetal
in v roki z njim dekle kraljevo.
Gromadile smeie se skale na desno,
šumelo je morje na levo.

Pa sta si prisegala sladko ljubezen —
za njiju vse nove obljube —
ponosna ljubezeni, ponosna mladosti
pritiskala sta si poljube.

In mračno molčale so skale mahnate,
šumelo je morje srdito:
„Vse to sem že slišalo bogve kedaj že,
vsegá že do grla sem sito!“

Ljubečih šepet in trpečih mrmranje,
strast, nade, željé, hrepenenja
so stihí samó v vekovečni poemi,
poemi božanski stvarjenja...“

Temnilo se morje... Smejál se mladenič,
smejalo se dekle kraljevo...
Temnile so smeie so skale na desno,
šumelo je morje na levo.

OB NOVEM VINU. ADELA.

Nedeljsko popoldne je.

Po zraku vejejo prvi dihi jeseni —
topli in veseli. Človeku nenadoma zavalovi
v prsih koprnenje po prostrani, neomejeni
svobodi — ob teh prvih dihih jeseni...

Po cestah, ki vodijo iz Trsta v oko-
lico, gre vse polno ljudi, ponajveč v gru-
čah, z moškimi, ženskami in otroci. Ob
cestah pa prodajajo razcapani otroci kuhan
kostanj.

*) Iz „Ruske antologije“. Glej književno vest.